

RÅDETS GEMENSAMMA STÅNDPUNKT
av den 14 maj 2001
om förebyggande, hantering och lösning av konflikter i Afrika

(2001/374/GUSP)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT FÖLJANDE
 GEMENSAMMA STÅNDPUNKT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 15 i detta,

med beaktande av slutsatserna från Europeiska råden i Köln, Helsingfors, Feira och Nice, och

av följande skäl:

- (1) Det grundläggande ansvaret för förebyggande, hantering och lösning av konflikter i Afrika ligger hos afrikanerna själva.
- (2) Förenta nationernas säkerhetsråd har det grundläggande ansvaret för att upprätthålla fred och säkerhet enligt Förenta nationernas stadga.
- (3) Vid utformningen av beslut i Förenta nationernas säkerhetsråd säkerställs iakttagandet av Europeiska unionens ståndpunkter och intressen genom tillämpning av artikel 19 i Fördraget om Europeiska unionen.
- (4) Den 2 juni 1997 antog rådet gemensam ståndpunkt 97/356/GUSP om konfliktförebyggande och konfliktlösning i Afrika ⁽¹⁾.
- (5) Förebyggande, hantering och lösning av konflikter har varit föremål för dialog med Afrikanska enhetsorganisationen (OAU) och finns med i Kairoförklaringen och handlingsplanen från Kairo.
- (6) Det finns ett samband mellan konfliktförebyggande och demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och sunt styrelseskick där utvecklingssamarbete spelar en strategisk roll för att stärka förmågan till fredlig hantering av konflikter.
- (7) Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater ingick partnerskapsavtal med AVS-staterna i Cotonou den 23 juni 2000.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Syftet med denna gemensamma ståndpunkt är att bidra till att förebygga, hantera och lösa våldsamma konflikter i Afrika genom att stärka Afrikas förmåga och handlingsmöjligheter på detta område, i synnerhet genom stöd till OAU och subregionala organisationer och initiativ samt det civila samhällets organisationer. På detta sätt kommer Europeiska unionen

⁽¹⁾ EGT L 153, 11.6.1997, s. 1.

att ta ytterligare steg för att främja samordning mellan de många inblandade aktörerna, bland annat genom en närmare samordning av gemenskapens och dess medlemsstaters åtgärder.

2. Allteftersom Europeiska unionen stärker sin förmåga till krishantering och konfliktförebyggande skall den förbättra sitt nära samarbete med Förenta nationerna (FN) och berörda regionala och subregionala organisationer för att uppnå ovan nämnda syfte.

3. Europeiska unionen skall utforma en proaktiv, övergripande och integrerad strategi som även skall tjäna som en gemensam ram för enskilda medlemsstaters åtgärder. Som en del av detta och för att förbättra förmågan till ett tidigt ingripande skall ordförandeskapet med hjälp av den höge representanten och kommissionen utarbeta en årlig översikt, som är avsedd att fastställa och övervaka eventuella våldsamma konflikter och lägga fram nödvändiga politiska alternativ för att förhindra att de bryter ut eller uppkommer på nytt.

Artikel 2

Samtidigt som Europeiska unionen inser behovet av att reagera på befintliga kriser skall unionens politik även inriktas på att snabbt förhindra att våldsamma konflikter bryter ut och sprider sig samt på att förebygga att våldsamma konflikter uppkommer på nytt. I detta sammanhang skall Europeiska unionens åtgärder omfatta

- förebyggande av konflikter genom inriktning på de direkta orsakerna - utlösande faktorer - till våldsamma konflikter med samtidig inriktning på de mer strukturella grundläggande orsakerna,
- krishantering genom inriktning på akuta faser av konflikter genom stöd till insatser för att få slut på våldet,
- fredsskapande genom stöd till initiativ till att hindra våldsamma konflikter och förbereda och stödja fredliga lösningar av sådana konflikter.

Artikel 3

Europeiska unionen inser att OAU och afrikanska subregionala organisationer är de centrala aktörerna när det gäller att förebygga, hantera och lösa konflikter i Afrika och samtidigt

1. kommer Europeiska unionen att fortsätta hjälpa dessa organisationer att i synnerhet bygga upp kapaciteten för bland annat politiska och ekonomiska analyser, system för tidig varning, förhandlings- och medlingskunnande, fredsbevarande samt att stärka banden dem emellan liksom med andra medlemmar av världssamfundet,

2. fortsätta sitt stöd till och samarbete med OAU när det gäller att förebygga, hantera och lösa konflikter i syfte att utveckla ett långsiktigt partnerskap, i synnerhet inom ramen för uppföljningen av toppmötet i Kairo.

Artikel 4

För att öka sitt bidrag genom den strategiska roll som utvecklings-samarbete måste spela för att förebygga, hantera och lösa våldsamma konflikter i Afrika kommer Europeiska unionen att sträva efter

- att stödja integrering av konfliktförebyggande aspekter inom ramen för Europeiska gemenskapens utvecklingspolitik och dess associerade länders strategier,
- att vid behov införa konfliktindikatorer och verktyg för utvärdering av effekterna av fred respektive konflikter i utvecklings-samarbetet för att minska risken att bistånd bidrar till konflikter samt att maximera dess positiva effekter på fredsskapande,
- att förbättra samordningen mellan Europeiska gemenskapens och medlemsstaternas insatser på detta område,
- att förbättra utvecklings-samarbetet med regionala, subregionala och lokala aktörer för att säkerställa överensstämmelsen mellan initiativen och stödja afrikanska åtgärder,
- samordna sina insatser med internationella finansinstitut.

Artikel 5

För att stärka Afrikas förmåga till fredsbevarande kommer Europeiska unionen att göra följande:

1. Europeiska unionen kommer att långsiktigt stödja förbättringen av Afrikas fredsbevarande förmåga på regional, subregional och bilateral nivå. Oaktat sådana kapacitetshöjande åtgärder kommer Europeiska unionen och dess medlemsstater att från fall till fall fortsätta att överväga att utnyttja sina egna operativa medel för konfliktförebyggande och krishantering i Afrika enligt principerna i FN-stadgan och i nära samarbete med FN:s verksamhet i regionen. Räckvidden för den förmåga som har utvecklats enligt Europeiska unionens krishanteringsförmåga kommer att beaktas vid sådana överväganden.
2. Medlemsstaterna och kommissionen kommer att utbyta information om alla åtgärder som vidtas för att stödja Afrikas förmåga till fredsbevarande i syfte att förbättra samordnings- och utvecklings-synergier. Denna information kommer att sammanfattas i den årliga översynen av denna gemensamma ståndpunkt som föreskrivs i artikel 10.
3. Medlemsstaterna och kommissionen kommer att sträva efter att förbättra samordningen av bilaterala åtgärder till stöd för OAU och subregionala afrikanska organisationer, i synnerhet Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap (Ecowas), Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) och

eventuellt den mellanstatliga utvecklingsmyndigheten (IGAD) och de centralafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (CEEAC) när det gäller Afrikas fredsbevarande förmåga.

4. Medlemsstaterna och kommissionen kommer systematiskt att uppmana varandra eller ordförandeskapet att vid behov delta i övningar och seminarier som de anordnar för att stärka Afrikas fredsbevarande förmåga.
5. Samordning och utbyte om verksamhet för att öka förmågan kommer att sökas med berörda tredje parter, bland andra Förenta staterna, Kanada och Japan särskilt inom ramen för den politiska dialogen med dessa länder.
6. Europeiska unionen kommer att försöka att ytterligare förbättra sin samordning med FN och i synnerhet med avdelningen för fredsbevarande insatser (DPKO) beträffande all verksamhet som inriktas på att stärka Afrikas förmåga till fredsbevarande.
7. Europeiska unionen kommer att analysera det bästa sättet att samordna medlemsstaternas insatser beträffande utbildning, utrustning och övningar. De viktigaste delarna av Brahimi-rapporten om FN:s fredsbevarande operationer, bland annat truppersnas samverkansförmåga samt lednings- och kontrollstrukturer kommer att beaktas vid denna analys.
8. På ad hoc-basis kommer Europeiska unionen att överväga att vid lämpligt tillfälle och om det finns ett extra värde påbörja egna program för att öka förmågan, separat eller tillsammans med program som har initierats av enskilda medlemsstater. Sådana åtgärder kan sträcka sig från småskaliga observatörsuppdrag under övningar i fredsbevarande till mer omfattande utbildningsprogram.

Artikel 6

Medlemsstaterna skall fortsätta att föra en restriktiv vapenexportpolitik och fullt ut tillämpa EU:s uppförandekod för vapenexport från 1998. Medlemsstaterna och kommissionen är medvetna om att tillgång och anhopning av vapen som överstiger de legitima säkerhetsbehoven kan vara en orsak till instabilitet och att stävandet av olaglig vapenhandel är ett viktigt bidrag till minskad spänning och försoning, och skall

- samarbeta med att främja internationell respekt för vapenembargon och andra relevanta beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd samt stödja initiativ till att sådana åtgärder genomförs verkningfullt,
- fortsätta att stödja och respektera regionala initiativ som bidrar till att förhindra och bekämpa olaglig vapenhandel,
- samarbeta för att uppmuntra associerade länder att ansluta sig till de principer som har antagits och de åtgärder som har vidtagits av Europeiska unionen.

Europeiska unionen skall dessutom överväga stöd till afrikanska insatser för att förbättra kontroll av tillverkning, import och export av vapen, stöd till kontroll eller utrensning av överskott av handeldvapen samt stöd till afrikanska insatser för att ta itu med problem med handeldvapen i enlighet med gemensam ståndpunkt 1999/34/GUSP av den 17 december 1998 om Europeiska unionens bidrag för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av handeldvapen och lätta vapen ⁽¹⁾.

Artikel 7

Medveten om ekonomiska faktorerens betydelse för konflikter i Afrika samt diplomatiska och ekonomiska åtgärders potential för att förebygga och lösa våldsamma konflikter

1. kommer Europeiska unionen att

- sträva efter att främja att Afrika ytterligare integreras i världsekonomin,
- stödja ekonomiskt och politiskt samarbete, till exempel regionala stabiliseringsarrangemang, för att stärka förbindelserna mellan parter som en förebyggande och fredsskapande åtgärd efter konflikter.

2. kommer Europeiska unionen också att

- delta i främjandet av ett allmänt iakttagande av embargo som rör olagligt utnyttjande av och handel med mycket värdefulla varor och andra relevanta beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd samt stödja initiativ till att verkningsfullt genomföra sådana åtgärder,
- aktivt arbeta för att finna metoder att stävja olagligt utnyttjande av naturresurser vilket bidrar till att våldsamma konflikter bryter ut, trappas upp och fortsätter,
- vid behov använda ekonomiska och finansiella sanktioner mot aktörer som utnyttjar och förvärrar våldsamma konflikter.

Artikel 8

För att avspegla behovet av att behålla fokus på en konflikt även efter det att den har börjat avtrappas och för att bidra till en mer enhetlig och systematisk strategi när det gäller efterkrigssituationer i Afrika kommer Europeiska unionen att

- vara redo att stödja säkerhetsreformer inom ramen för demokratiska principer, respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och sunt styrelseskick, i synnerhet i

länder där våldsamma konflikter håller på att övergå i hållbar fred,

- fortsätta och befästa sitt stöd när det gäller att ta itu med problem med den destabiliserande anhopningen och okontrollerade spridningen av handeldvapen med uppmärksamheten inriktad på det civila samhällets viktiga roll,
- öka sitt stöd till nedrustning och hållbar återanpassning av demobiliserade före detta soldater med särskild inriktning på behoven för barn som har värvats för att delta i militär verksamhet samt minröjning,
- fortsätta att stödja åtgärder för att underlätta återanpassning av fördriva befolkningsgrupper efter konflikter,
- uppmuntra försoning och stödja det återuppbyggnadsarbete som är nödvändigt för att ge länder möjlighet att efter konflikter på nytt inleda en långsiktig utveckling.

Artikel 9

Rådet noterar att kommissionen avser att inrikta sina insatser på att uppnå mål och prioriteringar i denna gemensamma ståndpunkt, vid behov genom lämpliga gemenskapsåtgärder.

Artikel 10

Denna gemensamma ståndpunkt och dess genomförande skall ses över årligen på grundval av en rapport från ordförandeskapet i samarbete med generalsekreteraren/höge representanten och kommissionen.

Artikel 11

Denna gemensamma ståndpunkt blir gällande samma dag som den antas.

Gemensam ståndpunkt 97/356/GUSP upphävs härmed.

Artikel 12

Denna gemensamma ståndpunkt skall offentliggöras i Officiella tidningen.

Utfärdad i Bryssel den 14 maj 2001.

På rådets vägnar

A. LINDH

Ordförande

⁽¹⁾ EGT L 9, 15.1.1999, s. 1.